

Landskapslag om lagtingsval och kommunalval

ÅFS 1970:39

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Ordinarie lagtingsval och kommunalval förrättas samtidigt det år, i denna lag benämnt *valår*, under vilket tiden av fyra år från senaste ordinarie val tilländagår.

Har nyval efter upplösning av lagtinget skett under valår före tiden för det ordinarie lagtingsvalet, förrättas ordinarie lagtingsval därefter under det fjärde året efter nämnda val.

Om nytt kommunalval, kommunalt fyllnadsval och nyval efter upplösning av lagtinget stadgas i 12, 13 och 14 kapitlen.

2 §. Val förrättas i varje kommun. Kommunen utgör ett röstningsområde om det inte av särskild orsak är erforderligt att dela in kommunen i flera röstningsområden. Kommunfullmäktige skall vid behov fatta beslut om indelning i röstningsområden. Beslutet träder i kraft den 15 oktober om beslutet fattats och meddelats till landskapsregeringen och till [länsstyrelsen på Åland] i egenskap av registerförvaltningens lokalmyndighet senast i april samma år. Ett beslut som fattas eller meddelas senare träder i kraft den 15 oktober följande år. Är röstberättigad inte antecknad vid någon fastighet bestämmer fullmäktige till vilket röstningsområde han skall hänföras. (2003/21)

Fattas beslut om ändring i kommunindelningen efter det indelning i röstningsområden skett, skall kommunfullmäktige med anledning härav ofördröjligen justera indelningen i röstningsområden. (1987/58)

Då förordnande om nytt kommunalval och kommunalt fyllnadsval utfärdats, förrättas valet endast i den kommun förordnandet gäller.

I Ålands förvaltningsdomstols beslut i ärende som avses i denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär. (1999/7)

2a §. (2003/21) Kommunstyrelsen fattar beslut om var röstning skall ske på valdagen samt meddelar detta till landskapsregeringen och till [länsstyrelsen på Åland] i egenskap av registerförvaltningens lokalmyndighet.

3 §. Vid lagtingsval utgör landskapet en valkrets.

Vid kommunalval utgör kommun en valkrets.

2 kap. Valmyndigheter

4 §. Landskapsregeringen skall i god tid före valet tillsätta en **centralnämnd för lagtingsvalet**, bestående av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka en förordnas till vice ordförande, samt fyra ersättare. En ledamot skall ha avlagt juridisk slutexamen vid universitet eller därmed jämförbar högskola samt ha erfarenhet av domaruppgifter eller förtrogenhet med de rättsområden som berör rösträtt. (1999/7)

Centralnämnden är beslutförför, då fem medlemmar är närvarande. Såsom centralnämndens kansli fungerar landskapsregeringens registratorskontor. (1979/20)

Centralnämnden anställer sekreterare och nödig personal.

5 §. Kommunfullmäktige skall inom januari månad under valåret tillsätta en centralnämnd för kommunalvalet (**kommunal centralnämnd**) bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till viceordförande. Fullmäktige utser fem ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (1987/58)

Kommunal centralnämnd är beslutför, då fem medlemmar är närvarande. Såsom kommunal centralnämnds kansli fungerar vederbörande kommunalkansli. (1979/20)

I kommunal centralnämnd eller i valnämnd som avses i 6 § 1 mom. har en företrädare för kommunstyrelsen inte rätt att vara närvarande, inte heller kommunstyrelsens ordförande eller kommundirektören. (1999/7)

Kommunal centralnämnd kan antaga sekreterare och annan nödig personal. (1975/25)

6 §. (1987/58) Kommunfullmäktige skall under valåret i god tid före valen för varje röstningsområde tillsätta en **valnämnd** bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till vice ordförande. Kommunfullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (1999/7)

Är kommun inte indelad i röstningsområden skall bestämmelserna i 1 mom. inte tillämpas. Kommunal centralnämnd handhar i sådant fall valnämnds uppgifter.

Kommunfullmäktige ska under valåret i god tid före valen för inrättningar som avses i 50 § 2 mom. utse en eller flera **valbestyrelser** bestående av tre ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till vice ordförande. Kommunfullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (2015/2)

Valnämnds och valbestyrelsens sammansättning samt respektive ordförandes postadress skall meddelas landskapsregeringen och kommunala centralnämnden.

Valnämnden respektive valbestyrelsen är beslutför då tre ledamöter är närvarande. (1999/7)

7 §. (1987/58) Mandatperioden för centralnämnd, valnämnd och valbestyrelse varar till dess ny nämnd eller bestyrelse är vald.

Om medlem eller ersättare i nämnd eller bestyrelse avlider, avgår eller utses till kandidat i valet skall annan utses i hans ställe.

Är medlem eller ersättare i nämnd eller bestyrelse på grund av jäv förhindrad att delta i visst beslut, får ärendet handläggas även om antalet deltagande på grund av hindret inte uppgår till föreskrivet antal.

Har ersättare i kommunal centralnämnd, valnämnd eller valbestyrelse avlidit, är han jävig eller har han förhinder kan kommunstyrelsen utse tillfällig ersättare.

3 kap. Rösträttsregister och vallängder (1999/7)

7a §. (1999/7) Med **valregistermyndighet** avses landskapsregeringen om funktionen inte har överförts på en riksmyndighet genom en överenskommelseförordning.

8 §. (1999/7) Valregistermyndigheten skall senast **den måndag som infaller den 41 dagen före valdagen** upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret är röstberättigad i de kommande valen (**rösträttsregister**).

Uppgifterna intas i rösträttsregistret sådana de är i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret den 1 september klockan 24.00. För varje röstberättigad antecknas

- 1) personbeteckning,
- 2) fullständigt namn,
- 3) postadress,
- 4) hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),
- 5) åländsk hembygdsrätt,
- 6) röstningsområde,
- 7) vallokal på valdagen och adressen till vallokalen,
- 8) datum för införande i rösträttsregistret,
- 9) om personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen och
- 10) om en spärrmarkering har gjorts med stöd av 36 § lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (FFS 661/2009). (2015/2)

Hemkommun, åländsk hembygdsrätt och i vilket val personen har rösträtt anges på ett av följande sätt:

- 1) Personen har åländsk hembygdsrätt och har sin hemkommun i landskapet. Personen har rösträtt i båda valen.
- 2) Personen har åländsk hembygdsrätt men har inte sin hemkommun i landskapet, varvid i stället hans senaste hemkommun i landskapet eller hans folkbokföringskommun enligt lagen om hemkommun och det röstningsområde han senast tillhört antecknas. Personen har rösträtt i lagtingsvalet.
- 3) Personen saknar åländsk hembygdsrätt men har sin hemkommun i landskapet och har rösträtt i kommunalvalet enligt landskapslagen (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt. Därvid antecknas personens hemkommun, från vilken tidpunkt han utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun och hans medborgarskap, om han inte är finsk medborgare.

Se Landskapslag (1997:63, ändrad 2007:10) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt.

8a §. (1999/7) Efter att rösträttsregistret har upprättats antecknar valregistermyndigheten följande uppgifter i registret vid en röstberättigad person:

- 1) Om personen har avlidit eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades antecknas dödsfallet.
- 2) Om personen har framställt ett rättelseyrkande och det är anhängigt antecknas det. Om yrkandet är avgjort antecknas hur det har avgjorts.
- 3) Om personen saknar rösträtt enligt en korrigering som gjorts i enlighet med 14 § antecknas detta.
- 4) Om den röstberättigade har röstat under förtidsröstningstiden antecknas det med omnämnande av om han röstat i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.
- 5) (2015/2) Om en sådan spärrmarkering som avses i 8 § 2 mom. 10 punkten har gjorts i befolkningsdatasystemet efter att rösträttsregistret upprättades antecknas detta.

En anteckning om förtidsröstning kan göras även av de funktionärer och myndigheter som nämns i 17 §.

9 §. (1999/7) Landskapsregeringen skall i mån av möjlighet i god tid före valet på lämpligt sätt underrätta alla i kommunalvalet röstberättigade personer som inte har

åländsk hembygdsrätt om de bestämmelser som gäller för utövande av rösträtten och rätten att kandidera.

10 §. (1999/7) Landskapsregeringen utarbetar över var och en som har införts i rösträttsregistret ett **röstkort**, som innehåller följande uppgifter:

1) den röstberättigades fullständiga namn, hemkommun, röstningsområde och vallokal på valdagen samt adressen till vallokalen, dock så att hemkommunen ersätts med folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet i de fall som nämns i 8 § 3 mom. 2 punkten,

2) den röstberättigades adress som den är införd i befolkningsdatasystemet den 1 september klockan 24.00,

3) valen, valdagen och tidpunkten för förtidsröstningen,

4) kontaktuppgifter för valregistermyndigheten, centralnämnden för lagtingsval och den kommunala centralnämnden,

5) de register eller datasystem som röstkortets uppgifter grundar sig på,

6) anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning samt

7) huruvida personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

Röstkortet skall kunna användas som följebrev vid förtidsröstningen. Röstkortet kan dessutom uppta uppgifterna i 8 § 2 och 3 mom. samt 8a § i optiskt läsbar form i den utsträckning som behövs.

Landskapsregeringen ser till att röstkortet sänds ut till de röstberättigade vilkas adress är känd senast den torsdag som infaller **den 31 dagen före valdagen**.

11 §. (1999/7) De i 8 § 2 och 3 mom. nämnda uppgifterna i rösträttsregistret med undantag för personbeteckningarna finns tillgängliga för granskning hos eller fås avgiftsfritt per telefon från valregistermyndigheten under tjänstetid från och med **den torsdag som infaller den 38 dagen före valdagen**. Landskapsregeringen kan bestämma att uppgifterna skall finnas tillgängliga för granskning också på andra ställen under samma tid.

Valregistermyndigheten kan ge utdrag ur rösträttsregistret. Om utdraget ges till någon annan än den som utdraget gäller eller i denna lag avsedd myndighet skall personbeteckningen utelämnas. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till i denna lag avsedd myndighet.

Landskapsregeringen informerar på lämpligt sätt om tillhandahållandet av uppgifter ur rösträttsregistret och om hur ett rättelseyrkande skall framställas samt att det behandlas av centralnämnden för lagtingsval.

I de fall där det finns en sådan anteckning om spärrmarkering som avses i 8 § 2 mom. 10 punkten eller i 8a § 1 mom. 5 punkten är endast de uppgifter som avses i 8 § 2 mom. 2 och 8 punkterna tillgängliga för granskning. (2015/2)

12 §. (1999/7) Den som anser att han obehörigen har utelämnats ur rösträttsregistret eller att en anteckning i rösträttsregistret om honom är oriktig kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande. Rättelseyrkandet inlämnas hos valregistermyndigheten senast **den måndag som infaller den 20 dagen före valdagen före klockan 16.00**.

Ett rättelseyrkande får också grundas på omständigheter som inträffat efter att rösträttsregistret upprättades och som påverkar vederbörande persons rösträtt.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt lagen om hemkommun inkommer till den lokala registermyndigheten senare än den 1 september kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka på rättelse av i 8 § 2 mom. 3-6 punkten nämnda uppgifter om honom.

Ett rättelseyrkande kan framställas på en blankett vars formulär fastställts av landskapsregeringen. Landskapsregeringen skall tillse att sådana blanketter finns på

kommunkanslierna och på de ställen där uppgifterna i rösträttsregistret finns tillgängliga.

Kommunen skall på begäran bistå den som framställer ett rättelseyrkande genom att utan dröjsmål vidarebefordra ett rättelseyrkande till valregistermyndigheten.

Valregistermyndigheten skall utan dröjsmål vidarebefordra rättelseyrkandet jämte för avgörandet nödvändig utredning som finns i dess besittning till centralnämnden för lagtingsval för avgörande.

Om ett rättelseyrkande ingetts direkt till centralnämnden för lagtingsval skall den självständigt skaffa nödvändig utredning.

13 §. (1999/7) Centralnämnden för lagtingsval skall utan dröjsmål behandla och avgöra inlämnade rättelseyrkanden. Rättelseyrkandena skall vara avgjorda senast **den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen.**

Den som framställt rättelseyrkandet skall utan dröjsmål delges beslutet jämte besväransvisning. Beslutet skall sändas per post som rekommenderad försändelse men får även delges genom bevislig delgivning enligt förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland om det inte medför dröjsmål. (2008/32)

Om beslutet innebär att personen i fråga införs i rösträttsregistret, skall centralnämnden för lagtingsval samtidigt tillstålla honom ett sådant röstkort som nämns i 10 §.

Är mottagarens postadress inte känd skall beslutet anslås på landskapsregeringens anslagstavla fram till valdagen. Personbeteckningen får inte framgå i anslaget. Om beslutet gäller att personen saknar rösträtt skall grunden för yrkandet och för beslutet inte anges i anslaget.

Se Förvaltningslag (2008:9) för landskapet Åland.

14 §. (1999/7) Anser centralnämnden för lagtingsval att någon utan laglig grund har utelämnats ur rösträttsregistret eller tagits in i det eller att en anteckning i rösträttsregistret är oriktig har centralnämnden rätt att på eget initiativ fatta beslut om korrigerande av registret. Korrigeringen sker genom att foga personen till rösträttsregistret, anteckna att personen saknar rösträtt eller rätta den oriktiga anteckningen.

När någon har antecknats sakna rösträtt skall beslutet jämte besväransvisning delges personen i fråga på det sätt som bestäms i 13 § 2 mom.

När någon fogas till rösträttsregistret skall ett i 10 § avsett röstkort utan dröjsmål sändas till honom.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i rösträttsregistret skall personen i fråga utan dröjsmål underrättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

14a §. (1999/7) Centralnämnden för lagtingsval kan delegera behandlingen och avgörandet av rättelseyrkanden och de korrigeringar som avses i 14 § till en ledamot av nämnden eller till en person som nämnden anställt för detta ändamål.

Beslutsprotokollet i ett ärende gällande rättelseyrkande undertecknas av den person till vilken beslutanderätten överförs.

Centralnämndens beslut om delegering av beslutanderätten kan inte överklagas.

14b §. (1999/7) Centralnämnden för lagtingsval skall tillse att av dess avgöranden föranledda ändringar genast görs i rösträttsregistret. Valregistermyndigheten skall genast införa ändringarna i registret.

Ändringar i rösträttsregistret skall göras senast **den fredag som infaller den 16 dagen före valdagen klockan 12.00.**

15 §. (1999/7) Över centralnämndens för lagtingsval beslut genom vilket ett rättelseyrkande har förkastats eller lämnats utan prövning och över centralnämndens beslut

enligt 14 § får besvär anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Berättigad att anföras besvär är den person som beslutet gäller.

Besvären skall anföras senast den sjunde dagen efter den dag då personen i fråga har delgetts beslutet eller den dag då beslutet anslogs på anslagstavla på det sätt som sägs i 13 § 4 mom. En besvärsskrift som riktas till förvaltningsdomstolen kan tillställas valregistermyndigheten eller centralnämnden för lagtingsval för vidarebefordran till förvaltningsdomstolen.

Förvaltningsdomstolen skall utan dröjsmål underrätta ändringssökanden och centralnämnden för lagtingsval om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon skall införas i rösträttsregistret eller att uppgifterna om honom skall ändras, skall förvaltningsdomstolen även underrätta valregistermyndigheten om beslutet. Om förvaltningsdomstolen meddelar ett sådant beslut senare än fjärde dagen före valdagen klockan 19.00, skall domstolen dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralnämnden, som skall foga beslutet till den i 18 § nämnda vallängden.

Förvaltningsdomstolen skall meddela valregistermyndigheten även i det fall att besvären har förkastats eller lämnats utan prövning.

Valregistermyndigheten skall genast göra de nödvändiga ändringarna i registret. Om besvären har förkastats eller lämnats utan prövning skall en anteckning om detta göras i registret.

Över förvaltningsdomstolens beslut att införa en person i rösträttsregistret får ändring inte sökas genom besvär.

16 §. (1999/7) Rösträttsregistret vinner laga kraft den 16 dagen före valdagen klockan 12.00.

Ett rösträttsregister som vunnit laga kraft skall följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha laga kraft även om förvaltningsdomstolen inte har avgjort inlämnade besvär före den tid som nämns i 1 mom.

Om någon har antecknats sakna rösträtt med stöd av 14 § och anteckningen är uppenbart oriktig kan valregistermyndigheten stryka anteckningen ur rösträttsregistret, även om det vunnit laga kraft.

Den som på valdagen företer för valnämnden ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han är röstberättigad skall få rösta. Beslutet skall företes i original och originalet eller en kopia av det skall överlåtas till valnämnden.

17 §. (1999/7) Då en person har röstat under förtidsröstningstiden antecknas om möjligt i rösträttsregistret när, i vilket val och på vilket förtidsröstningsställe han har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett i landskapet befintligt allmänt förtidsröstningsställe, en valbestyrelses ordförande, valnämnden, den kommunala centralnämnden och på den kommunala centralnämndens begäran av valregistermyndigheten. Om anteckningen befinns vara oriktig kan den rättas endast av den kommunala centralnämnden eller på centralnämndens begäran av valregistermyndigheten.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

18 §. (1999/7) Efter avslutad förtidsröstning ser landskapsregeringen till att det ur rösträttsregistret från och med **den onsdag som infaller den fjärde dagen före valdagen klockan 19.00** skrivs ut vallängder på blanketter vars formulär fastställs av landskapsregeringen.

Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis. De innehåller rubriker för kommunen och röstningsområdet. I vallängderna införs samtliga i rösträttsregistret upptagna personer i alfabetisk ordning. För varje person införs hans fullständiga namn och

personbeteckning och de anteckningar som gjorts med stöd av 8a och 17 §§. Landskapsregeringen kan också bestämma, att personerna upptas på annat sätt än i alfabetisk ordning.

Landskapsregeringen ombesörjer att vallängderna tillställs de kommunala centralnämnderna i god tid före valdagen. Landskapsregeringen kan bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs centralnämnderna i maskinläsbar form. Landskapsregeringen kan också bestämma att de kommunala centralnämnderna skriver ut vallängder för röstningsområdena i kommunen.

Den kommunala centralnämnden skall se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

Vallängderna är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

Om det under valåret inte finns teknisk beredskap att genomföra förtidsröstningen så att en anteckning om röstning under förtidsröstningstiden görs direkt i rösträttsregistret såsom anges i 17 §, skall vallängderna med avvikelse från 1 mom. skrivas ut ur rösträttsregistret genast efter att registret vunnit laga kraft. Vallängderna skall sedan av landskapsregeringen utan dröjsmål sändas till de kommunala centralnämnderna. Landskapsregeringen skall senast den 1 september konstatera om teknisk beredskap föreligger. (2003/21)

18a §. (1999/7) Efter att valresultatet har vunnit laga kraft skall av landskapsregeringen föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträttsregistret. Därefter skall uppgifterna utplånas ur registret.

4 kap. Valmansföreningar och valförbund

19 §. Har röstberättigade genom en av dem undertecknad skrift sammanslutit sig för visst val samt i skriften nämnt den eller de personer om vilkas väljande de enats, är sådan valmansförening berättigad att hos centralnämnden för ifrågavarande val anhålla, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införes i sammanställningen av kandidatlistor för valet.

På en kandidatlista för lagtingsval får kandidaternas antal inte vara fler än en tiondedel av antalet medlemmar i valmansföreningen och inte fler än tre gånger antalet ledamöter som ska väljas in i lagtinget. (2011/16)

På en kandidatlista för kommunalval får kandidaternas antal inte vara fler än en tredjedel av antalet medlemmar i valmansföreningen och inte fler än tre gånger antalet ledamöter som ska väljas in i kommunfullmäktige. (2011/16)

Samma person må icke underteckna flera än en i 1 mom. nämnd skrift för vardera valet. Har samma person anslutit sig till två eller flera valmansföreningar för samma val, skall centralnämnden avlägsna hans underskrift såsom ogiltig från samtliga skrifter i valet.

Kandidat må icke vara medlem av sin valmansförening.

20 §. (1987/58) Handling varigenom valmansförening bildas skall vara daterad och egenhändigt undertecknad av föreningens medlemmar. I handlingen skall valmansföreningens medlemmar försäkra att de är röstberättigade. Under deras underskrifter anges tydligt namn, titel, yrke eller syssla samt hemkommun. (1999/7)

I handlingen skall en av föreningens medlemmar befullmäktigas att vara dess valombud och en medlem att vara valombudets ersättare. Dessutom skall tydligt anges valombudets och ersättarens postadress och telefonnummer. Valombudet kan i handlingen befullmäktigas att ingå valförbund på föreningens vägnar. (1999/7)

Handlingen, liksom den bifogade kandidatlistan, skall tydligt uppta kandidaternas namn, uppgift om kandidats titel, yrke eller syssla, angiven med högst två uttryck. Vid sidan av eller i stället för kandidats förnamn får användas allmänt känt tilltalsnamn eller förkortat förnamn. I en handling som gäller lagtingsval anges kandidatens hemkommun. I en handling som gäller kommunalval kan kandidatens postadress, hemby eller annan i kommunen allmänt känd geografisk bestämning anges. (1999/7)

Kandidatlistan får inte uppta andra än i denna paragraf nämnda anteckningar såvida de inte är nödvändiga för att klarlägga kandidats identitet.

21 §. (1999/7) Anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista görs på föreningens vägnar skriftligen av valombudet eller av denne befullmäktigad person. Anhållan kan även göras av i 27 § 1 mom. avsett valombud för valförbund för de valmansföreningars del vilka sammanslutit sig till valförbund.

Till anhållan som avses i 1 mom. skall fogas handling varigenom valmansföreningen bildats samt avskrift av i 20 § 3 mom. avsedd kandidatlista vari kandidaterna skall upptas i den ordning i vilken de skall uppställas i sammanställningen av kandidatlistorna. Anhållan skall innehålla valombudets försäkran att kandidaterna är valbara och att de personer som bildar valmansföreningen egenhändigt undertecknat handlingen. Till anhållan skall dessutom fogas de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivande jämte uppgift om den egna personbeteckningen samt deras försäkran att de inte samtyckt till att bli uppställda som kandidater för annan valmansförening.

22 §. (1999/7) I 21 § avsedd anhållan skall vara centralnämnden tillhanda **klockan 16.00 den måndag som infaller den 34 dagen före valdagen.**

23 §. (1987/58) Avlider person som upptagits på valmansförenings kandidatlista eller befinner sig på listan skall centralnämnden stryka hans namn från listan.

24 §. (1987/58) Har någon skriftligen samtyckt till att vara kandidat för flera valmansföreningar skall hans namn avlägsnas från samtliga kandidatlistor.

25 §. Upphävd (1987/58).

26 §. Önskar två eller flera valmansföreningar samverka med varandra för valet, äger de rätt att medelst skriftlig överenskommelse sammansluta sig till ett valförbund. (1979/20)

Anmälan om bildande av valförbund skall inges till centralnämnden samtidigt med anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista. Till anmälan skall fogas i 1 mom. avsedd överenskommelse. (1987/58)

Ej må sammanlagda antalet av ett valförbunds kandidater uppgå till mer än tre gånger antalet personer, som vid valet skall väljas.

27 §. (1999/7) Överenskommelse om bildande av valförbund skall undertecknas av valombuden för de valmansföreningar som ingår i förbundet. Överenskommelsen skall innehålla fullmakt för en av undertecknarna att vara valförbundets valombud och för en att vara hans ersättare. I överenskommelsen kan föreslås att i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor intas en kortfattad gemensam beteckning för valförbundet. Den föreslagna beteckningen får inte vara alltför allmän, inte heller missvisande eller annars olämplig. I beteckningen kan ingå i föreningsregistret infört namn, för vars användning valmansföreningarna utverkat bevisligt tillstånd av föreningen. Centralnämnden bestämmer slutligt om beteckningen.

Föreslår valmansförening beteckning för kandidatlista som inte ingår i valförbund, gäller vad därom i 1 mom. sägs. Sådant förslag skall vara centralnämnden tillhanda **klockan 16.00 den 34 dagen före valdagen.**

28 §. (1987/58) Valmansförening får inte ansluta sig till flera än ett valförbund. Inte heller får valförbund ingå förbund sinsemellan.

2 mom. upphävt (1999/7).

29 §. (1999/7) Medlem av eller ersättare i centralnämnd eller vederbörligen uppställd kandidat får icke vara valombud för valmansförening eller valförbund eller deras ersättare.

30 §. Handlingar rörande bildande av valmansförening och valförbund skall avfattas enligt av landskapsregeringen fastställda formulär, vilka skall publiceras i Ålands författningssamling.

4a kap. (1999/7) Etablerade politiska och etablerade kommunala politiska föreningars ställning i valen. (2011/16)

30a §. (1999/7) En **etablerad politisk förening** har rätt att i lagtingsval ställa upp kandidater och anhålla om offentliggörande av kandidatlistor utan att bilda valmansföreningar.

En etablerad politisk förening kan besluta att en lokal förening i kommunen har rätt att ställa upp kandidater i kommunalvalet i den etablerade politiska föreningens namn och anhålla om offentliggörande av kandidatlistor utan att bilda valmansföreningar. (2011/16)

Med en etablerad politisk förening avses en registrerad förening, vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter i landskapet och som är företrädd i lagtinget eller var det under föregående mandatperiod.

En etablerad politisk förening anses företrädd i lagtinget då någon kandidat invalts från en kandidatlista som uppställts under en beteckning som innehåller föreningens namn.

En **etablerad kommunal politisk förening** har rätt att ställa upp kandidater i kommunalval och anhålla om offentliggörande av kandidatlistor utan att bilda valmansföreningar. (2011/16)

Med en etablerad kommunal politisk förening avses en registrerad förening vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter i kommunen och som är företrädd i kommunfullmäktige eller var det under föregående mandatperiod. (2011/16)

En etablerad kommunal politisk förening anses företrädd i kommunfullmäktige då någon kandidat valts in från en kandidatlista som innehåller föreningens namn. (2011/16)

30b §. (2015/2) En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förenings beslut om att ställa upp kandidater till lagtinget eller kommunfullmäktige och om sådan rätt för en lokal förening att ställa upp kandidater som avses i 30a § 2 mom. samt en förenings anhållan om offentliggörande av kandidatlistan ska fattas vid ett föreningsmöte eller på det sätt föreningens stadgar bestämmer att medlemmarnas beslutanderätt ska utövas. Beslutet kan även med bemyndigande av föreningsmötet fattas av föreningens styrelse.

30c §. (2011/16) En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening kan ha flera kandidatlistor. I den slutliga sammanställningen av kandidatlistor sammanförs de under respektive förenings beteckning.

På en kandidatlista för lagtingsval får kandidaternas antal inte vara fler än tre gånger antalet ledamöter som ska väljas in i lagtinget. På en kandidatlista för kom-

munalval får kandidaternas antal inte vara fler än tre gånger antalet ledamöter som ska väljas in i kommunfullmäktige.

30d §. (1999/7) En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening och en lokal förening som getts en sådan rätt som avses i 30a § 2 mom. kan bilda valförbund med en eller flera valmansföreningars kandidatlistor. Två eller flera etablerade politiska eller etablerade kommunala politiska föreningar kan även ingå valförbund sinsemellan. Om föreningen har flera kandidatlistor kan den inte ingå särskilda valförbund med olika kandidatlistor. (2015/2)

Antalet kandidater i ett valförbund är högst tre gånger det antal ledamöter som skall väljas.

30e §. (1999/7) En kandidatlista som ställts upp av en etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening eller en lokal förening som getts en sådan rätt som avses i 30a § 2 mom. ska i sammanställningen av kandidatlistor ha en beteckning som innehåller den etablerade politiska eller etablerade kommunala politiska föreningens namn. (2015/2)

Ett valförbund som innehåller en sådan kandidatlista skall ha en gemensam beteckning som innehåller föreningens namn.

30f §. (1999/7) En etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening ska ha ett valombud och en ersättare för valombudet som är gemensam för föreningens alla listor. Valombudet utses av föreningsmötet eller med dess bemyndigande av föreningens styrelse eller på det sätt föreningens stadgar bestämmer. En lokal förening som getts en sådan rätt som avses i 30a § 2 mom. ska utse ett valombud och en ersättare för valombudet att verka som den etablerade politiska föreningens valombud och ersättare i kommunen. Valombudet kan vara uppställd som kandidat i valet. Valombudet har rätt att överenskomma om bildande av valförbund om inte föreningsmötet beslutar något annat. (2015/2)

Ett valförbund skall ha ett gemensamt valombud jämte en ersättare för valombudet. Överenskommelsen om bildande av valförbundet skall innehålla en fullmakt för ett av valombuden att vara valförbundets gemensamma valombud och för ett annat av valombuden att vara hans ersättare.

30g §. (1999/7) Då en etablerad politisk eller etablerad kommunal politisk förening anhåller om offentliggörande av kandidatlista ska den inlämna ett protokollsutdrag från det organ som enligt 30b § fattade beslut i ärendet till centralnämnden för lagtingsval eller den kommunala centralnämnden. Protokollsutdraget ska innehålla uppgifter om kandidatlistan, valombudet och dennas ersättare. Då en etablerad politisk förening gett en lokal förening sådan rätt som avses i 30a § 2 mom. ska den etablerade politiska föreningen meddela att den lokala föreningen har rätt att företräda den etablerade politiska föreningen och ska den lokala föreningen uppge namn och kontaktuppgifter för den etablerade föreningens valombud och dennas ersättare samt fullmakt för ombudet och ombudets ersättare. Kandidatlistan ska vara utformad i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel samt 20 § 3 och 4 mom. (2015/2)

Föreningen skall samtidigt inge ett av patent- och registerstyrelsen utfärdat utdrag ur vilket föreningens registrerade namn och dess namntecknare framgår.

30h §. (1999/7) I övrigt gäller bestämmelserna om valmansföreningar i tillämpliga delar.

30i §. (2015/2) På ett beslut, som en etablerad politisk eller kommunal politisk förening eller en lokal förening som getts en sådan rätt som avses i 30a § 2 mom. fattat i ett ärende som avses i detta kapitel, tillämpas inte bestämmelserna om ogiltighet och klander av förenings beslut.

5 kap. Centralnämnds förberedande åtgärder

31 §. (1999/7) Centralnämnd sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid före valen, dock senast den **måndag som infaller den 48 dagen före valdagen**. Därefter sammanträder centralnämnden den 33, 30 och 27 dagen före valdagen, valdagen, dagen efter valen samt senast den fjärde dagen efter valen. Den kommunala centralnämnden sammanträder därutöver fredagen före valdagen. Nämnderna får sammanträda även under andra dagar.

Centralnämnden för lagtingsval sammanträder därtill i den utsträckning som behövs för att fullgöra uppgifterna i 3 kap.

32 §. (2008/32) Vid centralnämnds första sammanträde fattas beslut om ett meddelande, i vilket skall anges när och var i denna lag avsedda valhandlingar skall inlämnas. Kommunal centralnämnds meddelande skall även ange antalet fullmäktige som skall väljas, datum och klockslag för valförrättningen samt innehålla uppgift om förutsättningarna för att förtidsrösta, allmänna förtidsröstningsställen i kommunen och förtidsröstningstiden. Vid sammanträdet fattas även beslut om beställningar av valsedlar och om övriga erforderliga åtgärder.

Kommunal centralnämnds meddelande skall anslås på kommunens anslagstavla och centralnämndens för lagtingsvalet meddelande på landskapsregeringens anslagstavla. Meddelandena skall dessutom publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

33 §. (1987/58) Vid sammanträde **den tisdag som infaller den 33 dagen före valdagen** behandlas anhållan om offentliggörande av kandidatlista jämte därtill fogade handlingar. (1999/7)

Anhållan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Finner centralnämnd att någon skriftligen samtyckt till att vara uppställd på flera kandidatlistor gäller vad i 24 § är föreskrivet. Kan anhållan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas valombudet. (1999/7)

Inom utsatt tid inlämnad anhållan, mot vilken centralnämnd inte framställt anmärkning, skall godkännas.

34 §. (1987/58) Vid sammanträde som avses i 33 § behandlas även anmälningar om bildande av valförbund.

Anmälan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Kan anmälan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas valombudet. (1999/7)

Vid sammanträdet bestäms kandidatlistornas och valförbundens inbördes ordning genom lottdragning.

35 §. (1987/58) Har valombudet meddelats att i 33 § 1 mom. avsedd anhållan inte kan godkännas har han rätt att senast **den fredag som infaller den 30 dagen före valdagen klockan 16.00** komplettera anhållan till erforderliga delar, att rätta de ingivna handlingarna till de delar mot vilka centralnämnden framställt anmärkning samt att företa rättelse beträffande kandidats namn, titel, yrke eller syssla, hemort eller annan uppgift som sägs i 20 § 3 mom. (1999/7)

Har erforderligt antal röstberättigade medlemmar inte undertecknat den skrift varigenom valmansförening bildats får rättelse företas endast i det fall antalet nedgått genom i 19 § 4 mom. avsedd åtgärd.

Har valombudet meddelats att i 34 § 1 mom. avsedd anmälan inte kan godkännas har han rätt att inom den tid som i 1 mom. sägs inge skriftligt förslag till rättelse av anmälan. (1999/7)

35a §. (1987/58) Vid sammanträde **den 30 dagen före valdagen** avgör centralnämnden ärende rörande anmärkning som framställts mot anhållan om offentliggörande av kandidatlistor eller mot anmälan om bildande av valförbund. (1999/7)

Vid sammanträdet uppgör centralnämnden en preliminär sammanställning av kandidatlistorna, i vilken kandidaterna förses med löpande ordningsnummer i den ordning som anges i kandidatlistan. Sammanställningen för lagtingsvalet börjar med nummer 2 och sammanställningen för kommunalvalet med nummer 502.

Kandidatlistorna, försedda med kandidaternas ordningsnummer, skall tryckas på samma sida av papperet. Listorna ordnas så att de som hör till samma valförbund uppställs under gemensam beteckning uppifrån nedåt. Är antalet kandidatlistor så stort att de måste ordnas i flera spalter skall listorna ordnas bredvid varandra i rader från vänster till höger. Listorna avskiljs från varandra så att det tydligt framgår vilka kandidatlistor som hör till respektive valförbund. Landskapsregeringen meddelar närmare anvisningar om formen för sammanställningen. (1999/7)

Ovanför de kandidatlistor som hör till samma valförbund och över kandidatlista utanför valförbund skall anges den beteckning som föreslagits för densamma. Godkänner inte centralnämnden sådan beteckning eller har förslag till beteckning inte framställts skall nämnden bestämma en bokstavs-beteckning. Sådan bokstavs-beteckning skall endast ange valförbundets eller kandidatlistans ordning i sammanställningen.

Preliminär sammanställning skall finnas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

35b §. (1987/58) Vid sammanträde **den måndag som infaller den 27 dagen före valdagen** skall den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna vid behov rättas. Härvid skall även bestämmelserna i 23 § iakttas. Härefter fastställs slutlig sammanställning av kandidatlistorna som trycks i erforderligt antal, för lagtingsvalet på vitt papper och för kommunalvalet på grönt papper. Vid sammanträdet har valombuden rätt att vara närvarande. (1999/7)

Den slutliga sammanställningen för lagtingsvalet skall före **den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen** i tillräckligt antal tillställas de kommunala centralnämnderna för vidarebefordran till valnämnderna. Den skall även hållas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

Den slutliga sammanställningen för kommunalvalet skall inom i 2 mom. nämnd tid tillställas kommunstyrelsen och valnämnderna inom kommunen samt hållas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

Centralnämnderna skall tillställa landskapsregeringen sammanställningen för lagtingsvalet respektive sammanställningarna för kommunalvalen i det antal exemplar landskapsregeringen bestämmer. Landskapsregeringen skall tillställa de kommunala centralnämnderna tillräckligt antal exemplar av varje sammanställning för vidarebefordran till valbestyrelserna och valförrättarna.

I 2 och 3 mom. avsedda sammanställningar skall anslås på kommunens anslagstavla.

36 §. Upphävd (1999/7).

37 §. (2008/32) Minst två veckor före valet skall centralnämnd för kommunalval meddela om valförrättningen genom anslag på kommunens anslagstavla. I meddelandet skall anges kommunens röstningsområden och var vallokalen i varje röstningsområde är belägen. En kopia av detta meddelande skall samtidigt skickas till centralnämnden för lagtingsvalet.

Centralnämnden för lagtingsval skall senast en vecka före valet publicera ett meddelande om valförrättningen i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet. I meddelandet skall kommunvis anges samtliga röstningsområden och vallokaler. I anslutning till meddelandet publiceras även den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna.

37a §. (1979/20) I centralnämnds beslut som avses i detta kapitel får ändring ej sökas särskilt.

6 kap. Valförrättning

38 §. (1990/39) Ordinarie lagtingsval och kommunalval förrättas samtidigt inom varje röstningsområde den tredje söndagen i oktober månad valåret.

Valförrättning pågår under valdagen mellan klockan 9.00 och 20.00.

Vallokal stängs klockan 20.00. Röstande som anlät dessförinnan har dock rätt att avge sin röst.

39 §. För valförrättningen skall inom varje röstningsområde finnas en vallokal jämte inventarier, som kommunen ställer till förfogande. På särskilda skäl må vallokal förläggas utom röstningsområdet.

Vallokal skall ha tillräckliga utrymmen även för röstande, som inväntar sin tur att komma in i valrummet för att rösta.

39a §. (1999/7) Landskapsregeringen skall låta trycka valsedlar och till varje röstningsområdes valnämnd sända behövt antal i slutet omslag försett med anteckning om valsedlarnas antal.

Valsedel skall ha standardformatet 148x210 mm och på inre sidan vara försedd med överskrift vari nämns vid vilket val den skall användas samt dessutom en hel-dragen cirkel som har en diameter av 90 mm och som vid hopvikning av sedeln blir ovikt. I cirkelns mitt skall tydligt utsatt finnas beteckningen Nr... efter vilken numret på kandidat skall antecknas.

Det papper som används för valsedlarna skall för lagtingsvalet vara vitt och för kommunalvalet grönt. Av valsedeln skall tydligt framgå hur den skall vikas ihop. Sedeln skall till sin beskaffenhet vara sådan att bevarandet av valhemligheten tryggas. Valsedel får inte uppta annat än vad i denna paragraf angivits.

40 §. Kommunal centralnämnd skall skrida till alla för valens förrättande erforderliga åtgärder och för detta ändamål bland annat i god tid förvissa sig om att valnämnderna till sitt förfogande har:

- 1) sådan vallokal varom stadgas i 39 §;
- 2) valskärmar för röstningen;
- 3) (1991/13) vallängd för röstningsområdet;

4) av centralnämnden för vardera valet fastställda slutliga sammanställningar av kandidatlistorna, vilka skall anslås i valrummet och väntrummen ävensom innanför varje valskärm; samt

5) valsedlar, valstämpel, förseglingmateriel, protokollsblanketter och valurna, vilken landskapsregeringen tillhandahåller valnämnden i varje röstningsområde.

41 §. I varje vallokal skall finnas tillstädes ett av valnämnden antaget särskilt valbiträde med armbindel, som på begäran av röstande bistår denna att göra anteckningen på valsedeln. (1975/25)

Önskar röstande anlita medlem av valnämnden såsom biträde vid införandet av anteckningen, äger han rätt därtill, om valförrättningen icke därigenom fördröjes.

Röstande vars förmåga att göra anteckning på valsedeln är väsentligt nedsatt på grund av handikapp, sjukdom eller kroppsskada får vid införandet av anteckningen såsom biträde anlita den person han själv önskar. (1987/58)

Den som äger rätt att bistå röstande är skyldig att samvetsgrant följa den röstandes anvisningar samt hemlighålla vad han vid valförrättningen erfarit.

42 §. I vallokal eller i omedelbar närhet därav må icke hållas tal eller anslås eller utdelas tryckta eller skrivna upprop, ej heller röstande i sin valfrihet på något sätt utsättas för påverkan eller försök därtill.

De tillstädeskomna skall iakttaga de bestämmelser, som valnämnden prövar erforderligt utfärda för upprätthållande av ordning och tryggnad av valförrättningens ostörda förlopp.

43 §. Då valförrättningen börjar, skall valnämndens ordförande eller viceordförande visa de närvarande, att valurnan är tom, samt därefter tillsluta urnan och öppna det omslag, vari de till valnämnden översända valsedlarna är inlagda.

44 §. Röstberättigad utövar sin rösträtt i det röstningsområde, i vars vallängd han är upptagen. Röstberättigad, som önskar utöva sin rösträtt, skall anmäla sig hos valnämnden för att erhålla valsedel. Valnämnden skall tillse, att röstande icke utfår valsedeln, förrän det fastslagits, att han är antecknad i vallängden såsom röstberättigad.

Röstande är vid behov skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

Röstberättigad kan även utöva sin rösträtt på sätt som i 7 kap. är stadgat.

45 §. (1987/58) Röstande har rätt att avge sin röst till förmån för kandidat i den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna. Han skall på valsedeln anteckna kandidatens nummer i sammanställningen så tydligt att tvivel inte uppstår om vilken kandidat han avser. För att valhemligheten skall bevaras bör anteckningen på valsedeln göras innanför valskärmen.

46 §. Röstande, som gjort anteckning på valsedeln, skall avlämna sedeln hopvikt hos valnämnden för avstämpling och därefter inlägga den avstämplade sedeln i valurnan. Då röstande lagt valsedeln i valurnan, skall i vallängden antecknas, att han utövat sin rösträtt.

Vid valen användes av landskapsregeringen fastställd stämpel.

Valnämnden skall övervaka, att valförrättningen försiggår på sätt som i denna landskapslag är stadgat.

47 §. Upphävd (1990/39).

48 §. Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarat valförrättningen avslutad, uttages de avgivna valsedlarna omedelbart ur valurnan. Valsedlarna för lagtingsvalet och kommunvalet särskiljes och räknas, likaså antalet personer, vilka enligt anteckningarna i vallängden och i valprotokollet i vardera valet har utövat sin rösträtt.

Valsedlarna öppnas därefter och granskas. Valsedel som inte kan godkännas läggs åt sidan. De återstående valsedlarna sorteras gruppvis enligt kandidatnummer. Antalet valsedlar i varje grupp räknas. (1990/39)

Valnämnden skall utan avbrott ordna och räkna valsedlarna. Nämnden har rätt att vid behov anlita särskild personal för att biträda vid räkningen. Resultatet av den preliminära rösträkningen skall ofördröjligen meddelas centralnämnden för vardera valet. (1987/58)

Samtliga valsedlar inläggs därefter ordnade i grupper på det sätt i 2 mom. sägs i omslag, ett för vardera valet. Omslaget skall tillslutas omsorgsfullt och förseglas på det sätt landskapsregeringen har föreskrivit. På omslaget skrivs centralnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändaren. (1987/58)

Valombuden eller av ett valförbunds valombud för varje valnämnd särskilt för sig skriftligen befullmäktigat ombud äger rätt att närvara, då röstsedlarna räknas. (1999/7)

49 §. Vid valförrättning skall föras protokoll, skilt för lagtingsvalet och skilt för kommunalvalet. I protokollet skall antecknas:

- 1) (1990/39) datum och klockslag då valförrättningen inleddes och avslutades;
- 2) närvarande medlemmar av valnämnden och personal som nämnden anlitat för rösträkningen;
- 3) valbiträdena och i 41 § 3 mom. avsedda biträden;
- 4) antalet röstande;
- 5) det totala antalet inlämnade valsedlar och antalet valsedlar gruppvis enligt bestämmelserna i 48 §;
- 6) datum och klockslag då valsedlarna inlades i omslag och förseglades; samt
- 7) (1999/7) de valombud eller av dem befullmäktigade personer som var närvarande då valsedlarna ordnades och räknades. (1987/58)

Till protokollet skall fogas fullmakterna för i 1 mom. 7 punkten avsedda personer. (1987/58)

Till sist skall protokollet uppläsa och justeras samt undertecknas av ordföranden eller viceordföranden och minst en annan medlem av valnämnden, varefter det jämte bilagor inlägges i omslag, som tillslutes och påtecknas vederbörande centralnämnds adress samt uppgift om innehåll och avsändare.

Närmare anvisningar om uppgörandet av valprotokoll meddelas av landskapsregeringen, som även tillhandahåller protokollsblanketter.

Ordföranden och viceordföranden, eller någondera av dem tillsammans med annan medlem av valnämnden, skall ofördröjligen inlämna i 48 § och i denna paragraf nämnda, till vederbörande centralnämnd adresserade försändelser till centralnämnden. Centralnämnden kan dock föreskriva att försändelserna får frambefordras på annat sätt. (1987/58)

Vallängden jämte register skall tillställas kommunala centralnämnden för förvaring. (1979/20)

49a §. (1987/58) Är antalet röstberättigade i ett röstningsområde inte flera än 100 skall kommunala centralnämnden i god tid före valen besluta att valsedlarna från ifrågakvarande röstningsområde och från minst ett annat av kommunens röstningsområden skall granskas och räknas av kommunala centralnämnden och inte i berörda valnämnder. Om sådant beslut fattas, skall valnämnderna med bevarande av valhemligheten ta ut valsedlarna ur valurnan, räkna deras antal, lägga dessa i omslag samt inlämna valsedlarna till kommunala centralnämnden på sätt som anges i 49 § 3 och 5 mom. I valprotokollet skall anteckning om förfarandet göras. Bestämmelserna i detta moment tillämpas inte i kommuner som utgör ett röstningsområde. (2003/21)

Kommunala centralnämnden skall underrätta centralnämnden för lagtingsvalet om beslut som fattats enligt 1 mom.

Om 25 personer eller färre har förtidsröstat i kommunalvalet i en kommun skall kommunala centralnämnden vid sitt sammanträde fredagen före valdagen besluta att förtidsrösterna skall granskas och räknas av centralnämnden tillsammans med valsedlarna från ett av kommunens röstningsområden. Härvid skall bestämmelserna i 1 mom. iakttas. (2003/21)

7 kap. Förtidsröstning

50 §. Varje röstberättigad får förtidsrösta på de allmänna förtidsröstningsställena i landskapet. (2011/16)

(1987/58) En röstberättigad som vårdas på sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården, vilken lämnar vård dygnet runt, eller vilken kommunstyrelsen annars har bestämt att ska vara förtidsröstningsställe eller som har intagits i en straffanstalt får förtidsrösta i denna inrättning. (2015/2)

Röstberättigad, som på grund av vistelse utanför landskapet eller som till följd av sjukdom eller handikapp inte kan rösta i vallokal under valförrättningen eller vid den förtidsröstning som avses i 51 §, får förtidsrösta på sätt som stadgas i 54e §.

51 §. (1987/58) Förtidsröstning kan anordnas i inrättning samt vid allmänna förtidsröstningsställen. Ställe där förtidsröstning anordnas benämns **förtidsröstningsställe**. Varje kommun skall ha åtminstone ett allmänt förtidsröstningsställe om inte något annat följer av särskilda skäl. Kommunstyrelsen fattar beslut om var allmänna förtidsröstningsställen inrättas. (2003/21)

Förtidsröstning i inrättning ombesörjs av valbestyrelse och ordnas endast för dem som vårdas eller intagits där.

Förtidsröstning vid allmänna förtidsröstningsställen ombesörjs av valförrättare som förordnas av den kommunala centralnämnden. Vid varje allmänt förtidsröstningsställe skall finnas minst två valförrättare. (2003/21)

Den som är kandidat i valet kan inte vara valförrättare. (2011/16)

51a §. (1987/58) Förtidsröstning sker under förtidsröstningstiden, vilken börjar **den 15 dagen före valen och avslutas den femte dagen före valen**. (1999/7)

Under förtidsröstningstiden sker förtidsröstning i inrättning under minst två dagar. Valbestyrelsen bestämmer dessa dagar och röstningstiderna. En av röstningsdagarna bör dock infalla den sista eller näst sista dagen under förtidsröstningstiden.

Ett allmänt förtidsröstningsställe är öppet för röstning alla dagar utom söndagar under förtidsröstningstiden om inte något annat av särskilda skäl bestäms av kommunstyrelsen. Förtidsröstning sker vid de allmänna förtidsröstningsställena under de tider kommunstyrelsen bestämmer. Röstningstiderna får inte infalla vardagar före klockan 8.00 eller efter klockan 20.00 och inte heller lördagar före klockan 10.00 eller efter klockan 16.00. (2003/21)

Valförrättare och valbestyrelse skall tillse att meddelande om röstningstiderna och om förfarandet vid förtidsröstning anslås på en för ändamålet avsedd anslagstavla på förtidsröstningsstället och vid behov även på annat sätt. (2008/32)

51b §. (2003/21) Den kommunala centralnämnden skall se till att de allmänna förtidsröstningsställen som finns i kommunen har ett för förtidsröstningen lämpligt utrymme med nödvändig utrustning.

Förtidsröstningsutrymmet skall ha tillräckligt med plats också för de röstande som inväntar sin tur att rösta.

52 §. (1987/58) Vid förtidsröstning skall användas i 39a § avsedd valsedel samt valkuvert, följebrev och ytterkuvert. (1999/7)

Landskapsregeringen fastställer och tillhandahåller de handlingar och anvisningar som behövs vid förtidsröstningen.

53 §. (1987/58) Landskapsregeringen skall senast **den 27 dagen före valdagen** till de kommunala centralnämnderna översända i 52 § avsett förtidsröstningsmateriel jämte nödiga anvisningar. Centralnämnderna skall vidarebefordra förtidsröstningsmaterielen till valförrättarna och valbestyrelse i kommunen samt till dem som avser att förtidsrösta i stöd av 54e §. Centralnämnderna skall dessutom översända valstämpel till valförrättare och valbestyrelse i kommunen. (1999/7)

Efter avslutad förtidsröstning skall valstämplarna jämte överblivet förtidsröstningsmateriel ofördröjligen återställas till kommunala centralnämnden.

54 §. (1987/58) Den som önskar förtidsrösta på förtidsröstningsställe skall personligen anmäla sig till valförrättaren eller valbestyrelsen.

Sedan den röstande företett identitetsbevis eller annan godtagbar utredning om sin identitet skall till honom lämnas valsedel, valkuvert, följebrevsblankett och ytterkuvert. Den röstande skall även beredas tillfälle att bekanta sig med den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna för såväl lagtings- som kommunvalet.

På den röstandes begäran skall valförrättaren eller medlem av valbestyrelsen bistå honom vid röstningen, varvid om dessa valfunktionärer gäller vad i 41 § 4 mom. är stadgat om valbiträdes skyldigheter.

Röstande vars förmåga att göra skriftliga anteckningar är väsentligt nedsatt på grund av handikapp, sjukdom eller kroppsskada får, vid införandet av anteckning på valsedeln och i följebrevet, såsom biträde anlita den person han själv önskar.

54a §. (1987/58) Den röstande skall ifylla valsedeln med iakttagande av bestämmelserna i 45 §.

Röstningsförfarandet skall på förtidsröstningsstället vara organiserat så att valhemligheten bevaras. Dessutom skall i tillämpliga delar iakttas vad i 42 § sägs.

54b §. (1987/58) Följebrev skall riktas till den kommunala centralnämnden i den kommun som enligt den röstandes egen uppgift i rösträtsregistret antecknats som hans hemkommun eller, om han inte har sin hemkommun i landskapet, som hans folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet. (1999/7)

Följebrev skall innehålla:

1) den röstandes försäkran om att han personligen, med bevarande av valhemligheten, ifyllt valsedeln och inlagt den i valkuvertet vilket han därefter tillslutit;

2) (1999/7) uppgift om den röstandes fullständiga nuvarande och tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid och nuvarande adress.

3) Upphävd (1999/7).

Röstande som med följebrevet bifogar i 10 § 1 mom. avsett röstkort skall endast avge i 2 mom. 1 punkten nämnd försäkran. (1999/7)

På ytterkuvertet antecknas namnet på den kommunala centralnämnd som angivits i följebrevet.

54c §. (1987/58) Röstande som gjort anteckning på valsedeln skall förete sedeln hopvikt för valförrättaren eller valbestyrelsen för avstämpling och omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvert får inte några anteckningar göras. (1999/7)

När rösträtsregistret är i bruk på förtidsröstningsstället skall valförrättaren

1) kontrollera i registret att den röstande är röstberättigad,

2) göra en anteckning i registret om att den röstande avgett sin röst och

3) göra en kvitteringsanteckning i följebrevet. Av kvitteringsanteckningen skall framgå röstningsstället, tidpunkten för den röstandes röstning, den röstandes personbeteckning och de tre första bokstäverna i den röstandes släktnamn om landskapsregeringen inte bestämmer annat. (1999/7)

När rösträttsregistret inte är i bruk skall en förteckning över de röstande föras på förtidsröstningsstället. Landskapsregeringen skall trycka erforderliga förteckningar och utfärda anvisningar om ifyllandet av dessa. (1999/7)

Den röstande skall underteckna följebrevet och lämna det och valkuvertet till valförrättaren. Om rösträttsregistret inte är i bruk på förtidsröstningsstället skall den röstande lämna handlingarna till valförrättaren eller valbestyrelsen tillsammans med det röstkort som avses i 10 § 1 mom. eller en annan handling som utgör grunden för rätten att rösta. (1999/7)

Vid förtidsröstning används i 46 § 2 mom. avsedd stämpel.

54d §. (1987/58) Valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen skall i följebrevet intyga att röstningen skett på det sätt som angives i 54-54c §§. Intyget skall undertecknas av valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen. När en sådan kvitteringsanteckning som sägs i 54c § 2 mom. inte görs i följebrevet skall av intyget också framgå datum och var röstningen ägt rum. Valkuvert och följebrev skall därefter inneslutas i ytterkuvertet. Har den röstande i 54c § avsett röstkort eller annan handling skall även dessa inneslutas i ytterkuvertet. (1999/7)

Valförrättaren eller valbestyrelsen skall tillse att ytterkuverten som tjänsteförsändelse omedelbart vidarebefordras till den kommunala centralnämnd som den röstande uppgivit i följebrevet.

54e §. (1987/58) Den som har för avsikt att förtidsrösta i stöd av 50 § 3 mom. ska skriftligen anhålla om att få förtidsröstningsmateriel hos den kommunala centralnämnden i den kommun som i rösträttsregistret antecknats som hans hemkommun eller, om han inte har sin hemkommun i landskapet, som hans folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet. Anhållan kan göras på en blankett som utarbetats för ändamålet och som centralnämnden tillhandahåller. Anhållan ska lämnas till centralnämnden före utgången av förtidsröstningstiden. (2015/2)

Finns inte särskilda skäl för att avslå anhållan skall centralnämnden till uppgiven adress sända i 52 § nämnt förtidsröstningsmateriel jämte anvisningar samt om möjligt kandidatsammanställning för ifrågavarande val. Centralnämnden uppgör förteckning över de personer till vilka förtidsröstningsmateriel sänds.

Centralnämnden kan delegera de uppgifter som nämnts i 2 mom. till av nämnden utsedd person. Beslut om att inte sända förtidsröstningsmateriel skall dock fattas av centralnämnden.

Sedan den röstande erhållit i 2 mom. nämnda handlingar skall han, med bevarande av valhemligheten, göra anteckning på valsedeln och därefter innesluta den hopvikt i valkuvert. Han skall fylla i följebrevet på sätt som anges i 54b § och därefter i ytterkuvertet innesluta valkuvert och följebrev. Har den röstande i 10 § 1 mom. avsett röstkort skall även detta inneslutas i ytterkuvertet. Ytterkuvertet skall genom postens förmedling eller på annat sätt tillställas den kommunala centralnämnden så att det är nämnden tillhanda **senast klockan 19.00 fredagen före valen.** (1999/7)

55 §. (1987/58) Den kommunala centralnämnden ska senast klockan 19.00 fredagen före valen hålla sammanträde och då, utan att öppna valkuverten, granska de förtidsröstningshandlingar som inkommit till nämnden. Nämnden ska skilt behandla de förtidsröstningsförsändelser som inkommit genom utnyttjande av i 50 § 3 mom. avsett förfarande. Förtidsröstningsförsändelser som inkommer för sent ska lämnas obeaktade och de får inte öppnas. (2015/2)

Har den som deltagit i förtidsröstning avlidit eller är han inte införd i rösträttsregistret eller vallängden såsom röstberättigad skall röstningen lämnas obeaktad. Om ett följebrev, på vilket en sådan kvitteringsanteckning som avses i 54c § 2 mom. inte finns, är så bristfälligt eller otydligt att det inte kan utredas vem den förtidsröstande

är, skall röstningen likaså lämnas obeaktad. Vad här sägs gäller även då valkuvert är försett med obehörig anteckning om den röstande, om kandidat eller om annat obehörigt. Valkuvert som är öppet skall med bevarande av valhemligheten tillslutas. (2003/21)

Kan foljebrev och valkuvert godkännas antecknas i vallängden att den i foljebrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Samtidigt antecknas på valkuvert gällande lagtingsvalet att den röstande befunnits röstberättigad. Valkuvert gällande kommunalval och lagtingsval skall sorteras separat för sig.

Med bevarande av valhemligheten ska den kommunala centralnämnden bryta godkända valkuvert från personer som förtidsröstat i stöd av 50 § 3 mom. Centralnämnden ska, utan att öppna den hopvikta valedeln, stämpla densamma och innesluta den i nytt kuvert. Beträffande valkuvert för lagtingsvalet ska på det nya kuvertet antecknas att den röstande befunnits vara röstberättigad. (2015/2)

Samtliga valkuvert gällande lagtingsvalet skall därefter förenas, vilket förfarande även gäller valkuvert för kommunalvalet. Därefter räknas de godkända valkuverten och kontrolleras att valkuvertens antal är lika stort som antalet av dem som i vallängden antecknats ha utövat sin rösträtt i respektive val.

Kommunal centralnämnd skall till centralnämnden för lagtingsvalet öppnade vidarebefordra de valkuvert som gäller lagtingsvalet och även ange antalet kuvert. Valkuverten skall tillställas centralnämnden för lagtingsvalet på sätt och inom tid som nämnden har föreskrivit.

55a §. (1999/7) De godkända valkuverten öppnas vid centralnämnds sammanträde valdagen klockan 20.00. Är antalet valkuvert stort kan centralnämnd påbörja öppnandet redan klockan 15.00. Innan valkuverten öppnas skall de blandas. I nämndens protokoll antecknas antalet valkuvert. Därefter öppnas valkuverten och rösterna räknas med tillämpning av bestämmelserna om rösträkning i valnämnd.

Resultatet av rösträkningen får inte offentliggöras förrän valförrättningen är avslutad.

8 kap. Rösträkning

56 §. (1987/58) Centralnämnden skall senast klockan 9.00 dagen efter valen inleda granskningen av de valedlar som avgivits vid valförrättningen och av valnämndernas uträkningar samt härvid avgöra vilka valedlar som är ogiltiga.

Har valedlar i två eller flera röstningsområden enligt 49a § 1 mom. inte granskats i valnämnd skall kommunala centralnämnden, utan att valhemligheten äventyras, förena dem samt därefter räkna och granska dem. Över dessa åtgärder uppgörs protokoll som skall fogas till valprotokollen för nämnda röstningsområden. Har de vid förtidsröstningen i kommunalvalet avgivna valedlarna förenats med valedlarna från ett av kommunens röstningsområden enligt bestämmelserna i 49a § 3 mom. skall samma förfarande tillämpas och protokollet fogas till centralnämndens protokoll.

Centralnämnden skall särskilt för varje kandidat räkna det sammanlagda antalet godkända röster som avgivits till förmån för honom vid förtidsröstningen och valförrättningen.

57 §. Då valedlarna ordnas och räknas och valresultatet tillkännagives skall av landskapsregeringen meddelade anvisningar iakttagas.

58 §. Valedel är ogiltig:

- 1) om valkuvert innehåller flera än en valsedel;
- 2) (2003/21) om valkuvert är försett med obehörig anteckning om den röstande eller om kandidat eller annat obehörigt;
- 3) om i valsedeln antecknats flera än en kandidat eller kandidats nummer antecknats så att det ej fullt tydligt framgår vilken kandidat som avses;
- 4) (1999/7) om valsedeln försetts med särskilt kännetecken eller om däri gjorts annan obehörig anteckning;
- 5) om såsom valsedel använts annan än av valmyndighet erhållen valsedel; samt
- 6) om den inte är stämplad. (1987/58)

Såsom obehörig anses icke sådan anteckning på valsedel, som endast förtydligar, på vilken kandidat den röstande avsett att rösta. (1975/25)

Av centralnämnden kasserade valsedlar avskiljes och inlägges grupperade enligt röstningsområden i ett särskilt omslag, vilket förseglas och förvaras såsom de övriga valhandlingarna.

59 §. Vid sammanträde, som hålles senast den fjärde dagen efter valet, verkställs slutlig rösträkning och fastställs valets utgång.

60 §. Vid rösträkningen förfäres på följande sätt:

- 1) envar kandidats röstetal bestämes genom sammanräkning av de godkända valsedlar, som utmärkts med kandidatens nummer;
 - 2) varje kandidatlistas röstetal bestämes genom sammanräkning av röstetalen för listans alla kandidater; samt
 - 3) varje valförbunds röstetal bestämes genom sammanräkning av röstetalen för valförbundets alla kandidatlistor.
- 2 mom. upphävt (1987/58).

61 §. (1987/58) Är kandidat som erhållit röster vid valet inte valbar eller har han avlidit tillgodoräknas ändå de röster som avgivits för honom den kandidatlista där han är uppställd och det valförbund som han tillhör.

9 kap. Fastställande av valets utgång och utfärdande av fullmakt

62 §. Vid fastställandet av valresultatet förfäres på följande sätt:

1) Kandidaterna på samma kandidatlista upptecknas i ordningsföljd efter fallande röstetal, varpå dem tilldelas jämförelsetal sålunda, att den första kandidaten som jämförelsetal erhåller listans hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel, och så vidare. De kandidater, som icke tillhör valförbund, har så erhållit sina slutliga jämförelsetal.

2) De kandidater, vilka tillhör samma valförbund, upptecknas härefter ordnade efter storleken av deras jämförelsetal sålunda, att den med högsta jämförelsetalet ställes främst. Därpå tilldelas dem slutliga jämförelsetal så, att den första av kandidaterna till jämförelsetal erhåller valförbundets hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare.

3) Alla kandidaters namn upptecknas ånyo i ordningsföljd enligt storleken av deras slutliga jämförelsetal och vid varje kandidats namn antecknas hans slutliga jämförelsetal.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter avtagande jämförelsetal, förklarar centralnämnden de främsta valda till det antal, som vid valet skall utses.

63 §. Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgör lotten.

64 §. (1987/58) Till ersättare utses den kandidat som följer närmast efter de valda på kandidatlistan. Har samtliga kandidater på listan blivit valda utses den kandidat i valförbundet som, närmast efter de valda, har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Kan ersättare inte utses enligt 1 mom. utses den kandidat som, närmast efter de valda, har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Utses första ersättaren gemensamt för tre eller flera valda skall i lagtingsvalet en andra ersättare utses för envar av dem.

I fråga om ersättare för ledamot i fullmäktige gäller bestämmelserna i 39 § kommunallagen för landskapet Åland. (1999/7)

Har någon av de valda avgått och saknas utsedd ersättare för honom skall centralnämnd sammanträda för att utse ersättare enligt i 1 och 2 mom. stadgade grunder.

65 §. (2008/32) Centralnämnden för lagtingsvalet skall utan dröjsmål tillkännage valets utgång genom att anslå ett meddelande med valresultatet på landskapsregeringens anslagstavla. Av meddelandet skall även framgå vem som valts till ersättare för envar av de valda. Centralnämnden skall utfärda av landskapsregeringen fastställd fullmakt åt de valda samt underrätta landskapsregeringen, landshövdingen och de kommunala centralnämnderna om valets utgång. Ett meddelande om valets utgång med uppgift om jämförelsetal och personliga röstetal för de valda skall publiceras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

Kommunala centralnämnden skall underrätta de valda och kommunens styrelse om valresultatet samt anslå ett meddelande om detsamma på kommunens anslagstavla. I meddelandet skall ingå uppgift om de valdas namn, titel, yrke eller syssla samt hemort ävensom röstetal och slutligt jämförelsetal.

66 §. Upphävd (1987/58).

67 §. Upphävd (1990/39).

68 §. Centralnämnden skall insätta alla valsedlar i omslag som förseglas i enlighet med landskapsregeringens anvisningar. Valsedlarna skall förvaras till dess följande val förrättats. (1987/58)

Ett exemplar av sammanställningen av kandidatlistorna och samtliga uträkningar skall genomdragas och på enahanda sätt förseglas samt förvaras såsom bilaga till protokollet. (1975/25)

Handlingarna från lagtingsvalet förvaras i landskapsarkivet och handlingarna från det kommunala valet i vederbörande kommuns arkiv. (1979/20)

Närmare anvisningar om förvaringen av valhandlingar och rekvisita meddelas av landskapsregeringen. (1979/20)

69 §. Då uppehåll i centralnämnds förrättning sker, skall samtliga valsedlar och uträkningar hållas så förvarade, att icke någon har tillgång till desamma.

70 §. (1987/58) Vid centralnämnds sammanträde förs protokoll. I protokollet antecknas sammanträdestiden, närvarande medlemmar och i 72 § avsedda personer samt de beslut nämnden fattat. Innehållet i beslut kan anges genom hänvisning till brev eller annan expedition.

I protokollet ska anges antalet avgivna förtidsröster. Antalet ogiltiga valsedlar ska anges skilt beträffande valsedlar avgivna vid förtidsröstning och skilt för varje röstningsområde. Den kommunala centralnämnden ska skilt ange antalet förtidsröster inlämnade i stöd av 50 § 3 mom. Har den kommunala centralnämnden beslutat om i 49a § 3 mom. avsett förfarande ska detta antecknas i protokollet enligt bestämmelserna i 56 § 2 mom. (2015/2)

Protokollet undertecknas av sekreteraren samt bestyrks av ordföranden.

71 §. Då valets utgång fastställs, skall i protokollet nämnas såväl de valda, som de, vilka ifall mandat blir ledigt, skall såsom ersättare inträda i de valdas ställe.

För såväl de valda som för ersättarna skall anges deras namn, titel, yrke eller syssla och hemort samt röstetal och slutligt jämförelsetal. (1987/58)

72 §. (1999/7) Vid centralnämnds sammanträden för räknande av valsedlar och fastställande av valets utgång är valombuden berättigade att närvara.

73 §. Från centralnämnd utgående expeditioner underskrives på nämndens vägnar av ordföranden och sekreteraren.

10 kap. Besvär över lagtingsval

74 §. (1979/20) Beslut, genom vilket centralnämnden för lagtingsvalet fastställt valresultatet, får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från det att valresultatet offentligtgjorts enligt bestämmelserna i 65 §. Besvär får anföras av var och en vars rätt eller fördel blivit kränkt av beslutet. Den som varit uppställd som kandidat i valet samt ett valförbund eller en etablerad politisk förening som lämnat in en anhållan om offentliggörande av kandidatlista får anföras besvär på den grund att beslutet strider mot lag. Den som är röstberättigad i kommunen får dessutom anföras besvär på den grund att valet skett i oriktig ordning och att detta kunnat inverka på valresultatet. (2011/16)

2 mom. upphävt (2011/16).

Valbesvär skall handläggas i brådskande ordning.

74a §. (1979/20) Är valmyndighets beslut eller åtgärd stridande mot lag och uppenbart inverkar på valresultatet, skall förordnande utfärdas om förrättande av nytt lagtingsval, om inte valresultatet kan rättas.

Har centralnämnden för lagtingsvalet vid fastställandet av valresultatet förfarit lagstridigt och har detta inverkat på valresultatet, skall valresultatet rättas.

74b §. (1979/20) Förvaltningsdomstolens beslut skall delgivas ändringssökanden, centralnämnden, valombuden samt landskapsregeringen. (1999/7)

Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet. (1999/7)

Har i beslutet bestämts att valresultatet skall rättas eller att nytt val skall förrättas, tillkommer besvär rätt i 74 § 1 mom. nämnda personer och föreningar. (1999/7)

Angående delgivning av högsta förvaltningsdomstolens beslut äger 1 mom. motsvarande tillämpning. (2008/32)

74c §. (1979/20) Om val förklaras ogiltigt efter besvär skall nytt val förrättas. I sådant fall äger valförrättning rum den första söndagen efter det 50 dagar förflutit sedan beslutet vunnit laga kraft. (1999/7)

Valförrättning omhänderhas av valmyndigheterna i det upphävda valet. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall det laga kraft vunna rösträttsregister som använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. Till de röstberättigade sänds inte röstkort. (1999/7)

Genom det upphävda valet utsedda lagtingsmän kvarstår i sina uppdrag till dess resultatet av det nya valet offentliggjorts. Resultatet skall ofördröjligen meddelas lagtinget.

11 kap. Besvär över kommunalval

75 §. Beslut, genom vilket en kommunal centralnämnd fastställt valresultatet, får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från det att valresultatet offentliggjorts enligt bestämmelserna i 65 §. Besvär får anföras av var och en vars rätt eller fördel blivit kränkt av beslutet. Den som varit uppställd som kandidat i valet, en etablerad kommunal politisk förening samt en gemensam lista som anhållit om offentliggörande av kandidatlista får anföras besvär på den grund att beslutet strider mot lag. Den som är röstberättigad i kommunen eller kommunmedlem får dessutom anföras besvär på den grund att valet skett i oriktig ordning och att detta kunnat inverka på valresultatet. (2011/16)

Med anledning av besvär skall förvaltningsdomstolen av kommunal centralnämnd inhämta utlåtande samt de uppgifter och utredningar som befins erfordrerliga. Om det överklagade beslutet inte fogats till besvaren införskaffar förvaltningsdomstolen beslutet av centralnämnd som en på tjänstens vägnar till riktigheten bestyrkt avskrift i vilken skall antecknas dagen för kungörandet av valresultatet. Grundar sig besvaren på beslut av centralnämnd angående åtgärd för förberedelse av valen skall förvaltningsdomstolen på motsvarande sätt införskaffa även detta beslut. (1999/7)

Besvaren skall handläggas i brådska ordning.

75a §. (1987/58) Har kommunal centralnämnd förfarit lagstridigt vid fastställande av valresultatet och har detta påverkat valresultatet, skall valresultatet rättas.

Har valmyndighets beslut eller åtgärd varit lagstridigt och har detta uppenbart kunnat påverka valresultatet skall förordnande utfärdas om förrättande av nytt val i kommunen, om inte valresultatet kan rättas.

75b §. (1999/7) Förvaltningsdomstolens beslut skall särskilt delges ändringssökanden, kommunstyrelsen, kommunala centralnämnden, valombuden samt, om beslutet innebär att valresultatet skall rättas eller nyval utlysas, landskapsregeringen.

Kommunala centralnämnden skall ofördröjligen anslå förvaltningsdomstolens beslut på kommunens anslagstavla under sju dagar.

75c §. (1999/7) I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas av i 75 § 1 mom. nämnd person samt av kommunstyrelsen. Ändring söks hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från dagen för delgivningen. Anföras besvär på den grund att valet inte skett i laga ordning räknas dock besvärstiden från dagen då beslutet anslogs.

12 kap. Nytt kommunalval

76 §. (1999/7) Förordnas med anledning av besvär att nytt val skall förrättas skall kommunal centralnämnd ofördröjligen förbereda valet. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall det laga kraft vunna rösträttsregister som använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. De röstberättigade tillställs inte röstkort. Fullmäktige, som utsetts genom det upphävda valet, kvarstår i sina uppdrag tills resultatet av det nya valet kungjorts.

13 kap. Kommunalt fyllnadsval

77 §. Om i en kommun vid kommunalvalet icke väljes tillräckligt antal fullmäktige eller om antalet fullmäktige nedgår så, att det understiger tre fjärdedelar av deras stadgade antal, skall i det första fallet den kommunala centralnämnden och i det andra fallet fullmäktiges ordförande anmäla om förhållandet till landskapsregeringen, som, såframt den anser skäl därtill föreligga, förordnar om verkställande av fyllnadsval.

Vid valet iakttages i tillämpliga delar stadgandena i denna lag enligt av landskapsregeringen meddelade anvisningar. För de vid valet utsedda fullmäktige väljs jämväl ersättare. Upprättas ett nytt rösträttsregister skall den 1 september som avgörande tidpunkt i 3 kapitlets bestämmelser ersättas med den 46 dagen före valdagen. (1999/7)

14 kap. Nyval efter upplösning av lagtinget

78 §. (1999/7) Har det förordnats om nyval av lagtinget äger valförrättning rum den första söndagen efter det 50 dagar förflutit sedan förordnandet utfärdades.

79 §. (1999/7) Har det förordnats om nyval skall bestämmelserna om ordinarie val gälla i tillämpliga delar. Upprättas ett nytt rösträttsregister skall den 1 september som avgörande tidpunkt i 3 kapitlets bestämmelser ersättas med den 46 dagen före valdagen.

80 - 82 §§. Upphävda (1999/7).

15 kap. Särskilda stadganden

83 §. (1987/58) Kostnaderna för centralnämnden för lagtingsvalet erläggs ur landskapets medel. Ur landskapets medel erläggs även kostnaderna för rösträttsregistret och vallängderna. (2003/21)

De kommunala centralnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas arvoden och kostnader betalas av kommunen. Kommunen är dock berättigad att erhålla ersättning för hälften av kostnaderna för arvoden, dagtraktamenten och ersättning för resekostnader som erlagts till medlemmar, ersättare och biträden i valnämnd och valbestyrelse. Kostnaderna för valförrättarna och de allmänna förtidsröstningsstäl- lerna betalas dock i sin helhet av landskapet, liksom kostnaderna vid kommunalvalet för tryckning av valsedlar, tryckning av i 10 § avsedda röstkort samt valhandlingar för förtidsröstningen. (2003/21)

Landskapsregeringen anskaffar och bekostar de tillbehör för försegling som centralnämnd och valnämnd behöver.

4 mom. upphävt (1992/58).

84 §. (1975/25) Förordnas om nytt val eller om fyllnadsval av kommunens fullmäktige, skall stadgandena om förtidsröstning icke äga tillämpning.

85 §. (1999/7) Vad i denna lag är stadgat om ett valombud gäller även dennes ersättare.

86 §. (1987/58) Medlem av centralnämnd, valnämnd och valbestyrelse samt annan person som enligt denna lag utövar myndighetsverksamhet handhar sina uppgifter enligt denna lag under tjänstemannaansvar.

Se Strafflag 40 kap., St 101 FL I.

87 §. (1999/7) Infaller valdagen enligt 74c § eller 78 § på nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen eller första maj, pingstdagen, självstyrelsedagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen, annandag jul eller nyårsaftonen skall följande söndag vara valdag.

Infaller bestämd dag enligt denna lag på helgdag eller helgfri lördag, självstyrelsedagen, midsommaraftonen eller julaftonen, gäller följande vardag som utsatt dag. Vad här sägs gäller inte utsatt dag för valförrättning, inte heller dag för inledande och avslutande av förtidsröstning eller dag för kungörande av valresultat.

Landskapsregeringen har rätt att vid behov flytta en i denna lag bestämd dag till närmaste lämpliga dag, om det med anledning av besvär har förordnats att nya val skall förrättas eller om det på grund av lagtingets upplösning har förordnats om nyval av lagtinget eller om landskapsregeringen har förordnat om verkställande av kommunalt fyllnadsväl.